

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

PENDEKATAN BELAJAR MELALUI BERMAIN UNTUK MEMBANTU
KEMAHIRAN KOMUNIKASI KANAK-KANAK AUTISTIK
DI PRASEKOLAH PENDIDIKAN KHAS

HASMAH BINTI MUHAMED

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

DISERTASI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEH IJAZAH SARJANA PENDIDIKAN (PENDIDIKAN KHAS)
(MOD PENYELIDIKAN DAN KERJA KURSUS)

FAKULTI PENDIDIKAN DAN PEMBANGUNAN MANUSIA
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2017

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk menyelidiki kesan pendekatan belajar melalui bermain untuk kanak-kanak autistik yang bermasalah komunikasi di prasekolah pendidikan khas. Objektif kajian adalah untuk mengenal pasti masalah komunikasi, jenis aktiviti bermain dan impak aktiviti bermain terhadap komunikasi kanak-kanak autistik. Kajian kes kualitatif ini dijalankan di sebuah prasekolah pendidikan khas di daerah Kluang, Johor melibatkan tiga kanak-kanak autistik dan seorang guru prasekolah pendidikan khas sebagai responden kajian. Tempoh masa kutipan data adalah selama lapan minggu. Kaedah pengumpulan data yang digunakan ialah pemerhatian, temu bual dan analisis dokumen. Pemerhatian dijalankan sebanyak lima kali bagi setiap aktiviti bermain menggunakan borang senarai semak pengesanan masalah komunikasi dan senarai semak pengesanan kewujudan aspek komunikasi pada kanak-kanak autistik. Dua set soalan temu bual disediakan dan digunakan dalam empat sesi temu bual. Data pemerhatian, dokumen rasmi dan temu bual dianalisis secara deskriptif. Dapatan kajian menunjukkan pendekatan belajar melalui bermain berkesan membantu kemahiran komunikasi kanak-kanak autistik melalui permainan doh dan bongkah kayu khususnya dalam aspek kemahiran mengekalkan tumpuan dan perhatian, menjawab soalan secara bukan lisan, melibatkan diri dalam perbualan, melaksanakan tugas dengan betul dan menunjukkan minat dan keinginan meneruskan pembelajaran. Kajian ini membuktikan pendekatan belajar melalui bermain berkesan bagi membantu kemahiran komunikasi kanak-kanak autistik. Implikasi kajian menunjukkan pendekatan belajar melalui bermain adalah sesuai dilaksanakan dalam proses pengajaran dan pembelajaran kanak-kanak autistik di prasekolah pendidikan khas bagi mengurangkan masalah komunikasi yang dialami.

LEARNING THROUGH PLAY APPROACH TO ASSIST AUTISTIC CHILDREN COMMUNICATION SKILLS IN SPECIAL EDUCATION PRESCHOOL

ABSTRACT

This study was conducted to investigate the impact of learning through play approach towards autistic children's communication in special education preschool. The objectives of this study were to identify the communication problems, types of play activities and the impacts of these activities toward communication problem among autistic children. This qualitative case study was carried out in Kluang, Johor involving three autistic children and a special education preschool teacher. Data were collected for eight weeks through observations, interviews and documentary evidence. Observations were carried out five times for each activity. The observation checklist was used to record the findings. Two sets of interview questions were used in four interview sessions. Descriptive analysis was used to analyse the data collected from observations, official documents and interviews. The findings showed that learning through play approach effectively help communication skills among autistic children through playing dough and wooden blocks especially in the aspect of skills to maintain focus and attention, answering nonverbal questions, engaging in conversations, performing tasks correctly and showing interest and desire to continue learning. The study proved that learning through play approach is effective in assisting the communication skills of autistic children. The study implicates that learning through play approach is suitable to be implemented in the teaching and learning of autistic children in special education preschool to reduce the communication problems experienced.

KANDUNGAN**Muka Surat**

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
PENGHARGAAN	iii
ABSTRAK	iv
ABSTRACT	v
KANDUNGAN	vi
SENARAI JADUAL	xi
SENARAI RAJAH	xiii
SENARAI SINGKATAN	xiv
SENARAI LAMPIRAN	xv
BAB 1 PENGENALAN	
1.1 Pendahuluan	1
1.2 Latar Belakang Kajian	4
1.3 Pernyataan Masalah	7
1.4 Tujuan Kajian	11
1.5 Objektif Kajian	12
1.6 Soalan Kajian	12
1.7 Rasional Kajian	13
1.8 Kerangka Konseptual Kajian	15
1.9 Kepentingan Kajian	17
1.10 Batasan Kajian	18

1.11	Definisi Operasional	20
1.11.1	Prasekolah Pendidikan Khas	20
1.11.2	Kanak-kanak Autistik	21
1.11.3	Komunikasi	21
1.11.4	Belajar Melalui Bermain	22
1.11.5	Aktiviti Bermain	22
1.11.5.1	Permainan Bola Berwarna	22
1.11.5.2	Bermain Bongkah Kayu	23
1.11.5.3	Bermain Doh	23
1.12	Rumusan	24

BAB 2 KAJIAN LITERATUR

2.1	Pengenalan	25
2.2	Konsep dan Terma Kajian	26
2.2.1	Prasekolah Pendidikan Khas	26
2.2.2	Takrifan Konsep Autisme	27
2.2.3	Kanak-kanak Autistik dan Masalah yang dihadapi	29
2.2.4	Komunikasi Kanak-kanak Autistik	33
2.3	Model dan Teori yang Mendasari Kajian	35
2.3.1	Model Komunikasi Shannon & Weaver (1949)	35
2.3.2	Teori Pemodelan Albert Bandura	39
2.3.3	Teori Pembelajaran Tingkah Laku B.F. Skinner	42
2.4	Aktiviti Bermain di Prasekolah Pendidikan Khas	44
2.5	Kajian-kajian Lepas	47
2.6	Rumusan	52

BAB 3 METODOLOGI KAJIAN

3.1	Pengenalan	54
3.2	Reka Bentuk Kajian	55
3.2.1	Kajian Kes	57
3.3	Pensampelan Kajian	58
3.3.1	Responden Kajian Murid	59
3.3.2	Responden Kajian Guru	61
3.3.3	Lokasi Kajian	62
3.4	Pengumpulan Data Kajian	63
3.4.1	Pemerhatian	64
3.4.2	Temu bual	68
3.4.3	Analisis Bukti Dokumen	71
3.5	Instrumen Kajian	72
3.5.1	Kredibiliti Instrumen Kajian	73
3.6	Prosedur Pengumpulan Data	83
3.6.1	Pemerhatian	86
3.6.2	Temu Bual	88
3.6.3	Analisis Bukti Dokumen	89
3.7	Penganalisan Data	90
3.7.1	Analisis Data Temu Bual dan Pemerhatian	90
3.7.2	Analisis Bukti Dokumen	92
3.8	Kajian Rintis	93
3.9	Rumusan	96

BAB 4 DAPATAN KAJIAN

4.1	Pengenalan	97
4.2	Demografi Responden	98
4.2.1	Responden Murid 1 (RM 1)	98
4.2.2	Responden Murid 2 (RM 2)	99
4.2.3	Responden Murid 3 (RM 3)	99
4.2.4	Responden Guru (RG)	100
4.3	Apakah Masalah Komunikasi Kanak-kanak Autistik di Prasekolah Pendidikan Khas?	101
4.4	Bagaimanakah Aktiviti Bermain Boleh digunakan Kepada Kanak-kanak Autistik yang Bermasalah Komunikasi di Prasekolah Pendidikan Khas?	112
4.5	Apakah Hasil yang diperoleh daripada Aktiviti Bermain untuk Kemahiran Komunikasi Kanak-kanak Autistik di Prasekolah Pendidikan Khas?	123
4.6	Rumusan	146

BAB 5 PERBINCANGAN, CADANGAN DAN KESIMPULAN

5.1	Pengenalan	147
5.2	Rumusan Dapatan Kajian	148
5.2.1	Masalah Komunikasi Kanak-kanak Autistik di Prasekolah Pendidikan Khas.	148
5.2.2	Jenis Aktiviti Bermain yang Boleh digunakan Kepada Kanak-kanak Autistik yang Bermasalah Komunikasi di Prasekolah Pendidikan Khas.	150
5.2.3	Hasil Aktiviti Bermain untuk Kemahiran Komunikasi Kanak-kanak Autistik di Prasekolah Pendidikan Khas.	155
5.3	Perbincangan Dapatan Kajian	157
5.3.1	Masalah Komunikasi Kanak-kanak Autistik di Prasekolah Pendidikan Khas	157

5.3.2	Jenis Aktiviti Bermain untuk Kanak-kanak Autistik di Prasekolah Pendidikan Khas yang Bermasalah Komunikasi	161
5.3.3	Kesan Aktiviti Bermain Terhadap Kemahiran Komunikasi Kanak-kanak Autistik di Prasekolah Pendidikan Khas	166
5.4	Implikasi Kajian	172
5.5	Cadangan	175
5.5.1	Cadangan untuk Kajian Lanjutan	175
5.5.2	Cadangan Menggunakan Aktiviti Bermain Sebagai Kaedah Pembelajaran untuk Kanak-kanak Autistik	176
5.6	Rumusan	179

RUJUKAN

180

LAMPIRAN

191

SENARAI JADUAL

No. Jadual		Muka Surat
2.1	Kadar Prevalens Kelahiran Kanak-kanak Autisme	30
3.1	Maklumat Responden Kajian Murid	60
3.2	Jadual Kekerapan Pemerhatian Aktiviti Bermain Responden Kajian	67
3.3	Maklumat Pakar Penilai Kesahan Senarai Semak Instrumen Kajian	75
3.4	Hasil Penilaian Pakar Senarai Semak Masalah Komunikasi Kanak-kanak Autistik	76
3.5	Pengiraan Kesahan Pakar Senarai Semak Masalah Komunikasi Kanak-kanak Autistik	77
3.6	Hasil Penilaian Pakar Instrumen Senarai Semak Pengesanan Kewujudan Aspek Komunikasi Kanak-kanak Autistik Semasa Bermain	79
3.7	Pengiraan Kesahan Pakar Senarai Semak Pengesanan Kewujudan Aspek Komunikasi pada Kanak-kanak Autistik Semasa Bermain	80
3.8	Hasil Penilaian dan Kesahan Pakar Instrumen Soalan Temu bual	82
3.9	Jadual Kerja Pemerhatian Aktiviti Bermain pada Setiap Responden Kajian	86
3.10	Jadual Temu Bual Responden Guru	88
3.11	Enam Peringkat Prosedur Penganalisisan Data Temu Bual	91
3.12	Sampel Kajian Rintis	94
3.13	Laporan Penglibatan Kanak-kanak Prasekolah Pendidikan Khas dalam Aktiviti yang dijalankan Semasa Kajian Rintis	95
4.1	Rumusan Maklumat Responden Kajian	100
4.2	Masalah Komunikasi Responden Kajian Murid Berdasarkan Instrumen Senarai Semak Pengesanan Masalah Komunikasi Kanak-kanak Autistik	101

4.3	Rumusan Masalah Komunikasi Responden Murid	105
4.4	Kekerapan Komunikasi Responden Kajian Semasa Bermain	113
4.5	Kemahiran Komunikasi Responden Kajian Semasa Bermain	124
4.6	Pemerhatian Komunikasi Responden yang diperhatikan Melalui Tindakan Melaksanakan Tugas	132
4.7	Perubahan Komunikasi Responden Kajian Murid Berdasarkan SSPMK	144

SENARAI RAJAH

No. Rajah	Muka Surat
1.1 Kerangka Konseptual Kajian	15
2.1 Model Komunikasi Shannon & Weaver (1949)	38
3.1 Kaedah Pengumpulan Data	64
3.2 Protokol Menjalankan Temu Bual	69
3.3 Peringkat Temu Bual dan Soalan Kajian	70
3.4 Gelungan Proses Pengumpulan Data (Creswell, 1998)	85
4.1 Peratus Kekerapan Masalah Komunikasi Responden Kajian	104
4.2 Kekerapan Komunikasi Responden Kajian Semasa Bermain	120
4.3 Komunikasi Responden Kajian Mengikut Aspek Komunikasi	131
4.4 Komunikasi Tindak Balas Bukan Lisan Melalui Hasil Kerja oleh RM 1 Semasa Bermain Doh	135
4.5 Contoh Hasil Kerja RM 1 Sebagai Jawapan bagi Soalan yang ditanya oleh RG Berkaitan Perkara yang dipelajari Semasa Bermain Bongkah	136
4.6 Hasil Komunikasi Responden Kajian	143
4.7 Perubahan Masalah Komunikasi Responden Kajian Melalui Aktiviti Bermain	146
5.1 Pemetaan Pembelajaran Komunikasi Kanak-kanak Autistik Berdasarkan Pendekatan Belajar Melalui Bermain	178

SENARAI SINGKATAN

APA	<i>American Psychiatric Association</i>
BB	Permainan Bola Berwarna
BC	Bermain Bongkah Kayu
BD	Bermain Doh
BPK	Bahagian Pendidikan Khas
CDC	<i>Centers for Disease Control and Prevention</i>
IDEA	<i>Individual with Dissabilities Education Act</i>
DSKPPK	Dokumen Standard Kurikulum Prasekolah Pendidikan Khas
JPN	Jabatan Pendidikan Negeri
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
NASOM	<i>The National Autism Society of Malaysia</i>
PPD	Pejabat Pendidikan Daerah
PPPM	Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia
RG	Responden Guru
RM 1	Responden Murid 1
RM 2	Responden Murid 2
RM 3	Responden Murid 3
SPKAK	Senarai Semak Pengesanan Kewujudan Aspek Komunikasi Kanak-kanak Autistik
SSPMK	Senarai Semak Pengesanan Masalah Komunikasi

SENARAI LAMPIRAN

- A1 Surat Kelulusan Menjalankan Kajian dari Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan (EPRD)
- A2 Surat Kelulusan Menjalankan Kajian dari Jabatan Pendidikan Negeri Johor
- A3 Kelulusan Menjalankan Kajian dan Penyelidikan daripada Sekolah
- A4 Pengesahan Pelajar untuk Membuat Penyelidikan
- A5 Surat Persetujuan Kanak-kanak Terlibat dalam Kajian
- B Senarai Semak Pengesanan Masalah Komunikasi Kanak-Kanak Autistik di Prasekolah Pendidikan Khas
- C Senarai Semak Pengesanan Kewujudan Aspek Komunikasi pada Kanak-kanak Autistik Semasa Bermain
- D1 Surat Perlantikan Sebagai Pakar Penilai (Pakar 1)
- D2 Surat Perlantikan Sebagai Pakar Penilai (Pakar 2)
- D3 Surat Perlantikan Sebagai Pakar Penilai (Pakar 3)
- D4 Surat Perlantikan Sebagai Pakar Penilai (Pakar 4)
- D5 Surat Perlantikan Sebagai Pakar Penilai (Pakar 5)
- E Pelan Tindakan Kajian
- F Protokol Temu bual
- G Senarai Kod Laporan
- H1 Contoh Transkripsi Temu Bual (TBRG:1)
- H2 Contoh Transkripsi Temu Bual (TBRG:3)
- I Contoh Catatan Nota Lapangan

- J Contoh Borang Rumusan Maklumat Daripada Bukti Dokumen
- K Contoh Rumusan Dokumen Standard Kurikulum Prasekolah Pendidikan Khas Masalah Pembelajaran Bahasa Malaysia (Komunikasi)
- L Contoh Analisis Tugas bagi Aktiviti Bermain
- M1 Contoh Rancangan Pengajaran Harian
- M2 Contoh Rancangan Pengajaran Harian

BAB 1

PENGENALAN

Program prasekolah pendidikan khas dibuka pada tahun 2009 oleh Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM). Program ini menerima kemasukan daripada kanak-kanak yang mengalami masalah pembelajaran sama ada sindrom down, masalah fizikal, lewat perkembangan, terencat akal atau masalah autisme. Kanak-kanak autistik pada usia seawal 4+ hingga 6+ tahun turut mendapat manfaat mengikuti pembelajaran di program prasekolah pendidikan khas Kementerian Pendidikan Malaysia (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2015). Pembelajaran di prasekolah pendidikan khas yang dilaksanakan secara terancang dilihat sebagai rawatan pilihan berbentuk intervensi dalam memberi pendedahan awal terhadap perkembangan kognitif dan interaksi sosial kanak-kanak autistik (Ozonoff, Dawson & McPartland, 2015). Pengalaman belajar di prasekolah penting dalam membantu perkembangan

seseorang kanak-kanak khususnya dalam aspek bahasa dan komunikasi (Mayesky, 2006). Dokumen Standard Kurikulum Prasekolah Pendidikan Khas Masalah Pembelajaran (DSKPPKBP) yang diguna secara bersama dengan Peraturan-peraturan Pendidikan (Pendidikan Khas) 2013 membenarkan guru prasekolah pendidikan khas mempelbagaikan kaedah dan bahan pengajaran yang bersesuaian serta mendatangkan manfaat kepada kanak-kanak yang mengikuti pembelajaran (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2015)

Autisme atau Kecelaruhan Spektrum Autisme (*Autism Spectrum Disorder*) merupakan masalah kecelaruhan yang mengganggu perkembangan seseorang kanak-kanak kebiasaannya dikesan sebelum usia mencapai tiga tahun (*American Psychological Association*, 2016). Kanak-kanak yang mengalami masalah autisme (kanak-kanak autistik) mengalami defisit neuropsikologikal atau psikologi otak yang memberi kesan kepada wujudnya masalah dalam komunikasi, interaksi sosial dan tingkah laku (*Centers for Disease Control and Prevention*, 2016; Norfishah, 2015).

Ketidakupayaan berkomunikasi seperti kanak-kanak lain menyebabkan kanak-kanak autistik kurang diberi perhatian apabila mereka berada dalam kalangan kanak-kanak biasa. Keadaan ini menambah kesukaran kanak-kanak autistik untuk bergaul dengan orang lain sekali gus menjadi penghalang kepada berlakunya proses interaksi sosial dengan orang luar (Hasnah Toran, Salmiah Bujang & Fadliana Chiri, 2013; Norfishah, 2015). Memandangkan bahasa dan komunikasi adalah tunjang utama dalam mewujudkan interaksi sosial dalam kehidupan manusia, maka satu pendekatan hendaklah diambil bagi membantu kanak-kanak autistik berkomunikasi sama ada secara lisan atau bukan lisan (Flippin, Reszka & Watson, 2010).

Kanak-kanak autistik yang mengalami masalah komunikasi berhadapan dengan masalah lambat bertutur, menyebut perkataan dan frasa yang sama secara berulang, menggunakan bahasa songsang, bunyi perkataan kurang jelas, kurang memahami bahasa lisan, gemar bermonolog dan memberikan jawapan yang tidak berkaitan dengan soalan (Hasnah et al., 2013; Norfishah, 2009). Kebolehan berkomunikasi membolehkan kanak-kanak autistik mengikuti proses pembelajaran sebagaimana yang dinikmati oleh kanak-kanak lain. Sikap kanak-kanak autistik yang gemar bermain sendiri menunjukkan bahawa kanak-kanak autistik juga mempunyai kecenderungan untuk bermain.

Justeru, dalam usaha membantu kanak-kanak autistik berkomunikasi, sewajarnya pelaksanaan aktiviti bermain dalam pembelajaran dilakukan secara berjadual dan teratur dengan pemilihan aktiviti yang tepat sesuai dengan minat dan keupayaan kanak-kanak. Pelaksanaan aktiviti bermain sebagai terapi dalam komunikasi kanak-kanak autistik di prasekolah pendidikan khas dapat membekalkan maklumat tentang masalah komunikasi kanak-kanak autistik, jenis aktiviti untuk meningkatkan kemahiran berkomunikasi dan bentuk komunikasi yang terhasil daripada sesuatu aktiviti yang dijalankan. Dalam konteks yang lebih luas, kajian berkaitan pendekatan belajar melalui bermain untuk membantu kemahiran komunikasi kanak-kanak autistik di prasekolah pendidikan khas sewajarnya dijalankan agar maklumat yang diperoleh membantu guru dan ibu bapa memahami masalah komunikasi bagi setiap kanak-kanak dan memilih aktiviti bermain sebagai satu bentuk intervensi awal yang boleh dijalankan kepada kanak-kanak autistik.

1.2 Latar Belakang Kajian

Prasekolah pendidikan khas adalah program pendidikan yang disediakan untuk kanak-kanak berkeperluan khas dalam lingkungan usia antara empat hingga enam tahun. Pembelajaran yang berlaku di kelas prasekolah pendidikan khas masalah pembelajaran bertujuan membantu kanak-kanak daripada semua kategori masalah pembelajaran agar dapat mengikuti pembelajaran seperti kanak-kanak di prasekolah biasa. Kanak-kanak autistik yang juga berada di dalam kategori kanak-kanak bermasalah pembelajaran turut mendapat hak untuk belajar dan bersekolah di prasekolah pendidikan khas sebagaimana yang ada dinyatakan dalam Aspirasi Pertama Pendidikan Malaysia Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) 2013-2025 (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2013). Aspirasi ini menyebut bahawa semua kanak-kanak berhak mendapat kesamarataan peluang pendidikan bagi membolehkan mereka mencapai potensi masing-masing.

Keunikan sifat dan perwatakan kanak-kanak autistik menuntut usaha guru mengenal pasti jenis aktiviti yang sesuai digunakan dalam pembelajaran. Penegasan tentang keperluan guru atau kumpulan profesional memahami gaya pembelajaran kanak-kanak autistik dan kaedah pengajaran yang sesuai ada dinyatakan oleh Fleury, Thompson dan Wong (2014) dalam artikel berkaitan implikasi kesediaan sekolah terhadap pembangunan kemahiran akademik kanak-kanak autistik. Pembelajaran di prasekolah pendidikan khas memberi pendedahan awal kepada kanak-kanak autistik membina pengalaman terhadap alam persekolahan.

Kanak-kanak autistik mempunyai sifat dan kelakuan unik yang sama sekali berbeza dengan kanak-kanak tipikal. Setiap kanak-kanak autistik mempunyai sifat yang berbeza-beza. Antara masalah yang ada pada kanak-kanak autistik seperti yang dinyatakan oleh *Individuals with Disabilities Education Act* (IDEA, 1997) ialah suka mengipas-ngipas tangan dan menggoyang-goyangkan badan, sukar menunjukkan perasaan takut, menunjukkan tingkah laku luar biasa, kurang daya tumpuan, obses terhadap sesuatu minat dan menunjukkan sikap agresif (IDEA, 1997).

Sikap kanak-kanak autistik yang suka menyendiri, tidak menunjukkan hubungan mata, sukar melibatkan diri dengan interaksi sosial, lemah dalam aspek komunikasi, melakukan perbuatan yang sama secara berulang dan masalah ketidakseimbangan emosi (*Autism Speaks*, 2016) disifatkan sebagai masalah kecelaruan yang mengganggu proses perkembangan kognitif, bahasa dan sosial kanak-kanak (Robledo & Kucharski, 2005; Norfishah, 2015). Keadaan ini menuntut kepada pembelajaran kanak-kanak autistik bersifat tumpuan secara individu (Schreibman, Koergel & Charlop, 1990).

Masalah komunikasi telah dikenal pasti sebagai masalah utama yang wujud pada kanak-kanak yang mengalami masalah autisme. Menurut *The National Autism Society of Malaysia* (NASOM), masalah komunikasi berkait rapat dengan masalah lambat bercakap, menghadapi masalah lewat bercakap, sukar memahami percakapan, mengulang perkataan tidak bermakna, bercakap dengan nada yang pelik dan bercakap seperti robot (NASOM, 2016). *The American Psychiatric Association's Diagnostic and Statistical Manual, Fifth Edition* (DSM-5) yang mula digunakan pada Mei 2013 meletakkan masalah komunikasi sebagai kriteria utama dalam penilaian yang

dilakukan sebelum seseorang kanak-kanak disahkan sebagai mengalami masalah autisme (*American Psychiatric Association*, 2016). Hal ini kerana kelewatan perkembangan bahasa dan komunikasi adalah petanda kanak-kanak mempunyai masalah autisme (Flippin, Reszka & Watson, 2010; Norfishah, 2015; Wray, Silove, & Knott, 2005).

Masalah komunikasi dalam kalangan kanak-kanak autistik menyebabkan mereka sukar memahami arahan sama ada arahan secara lisan atau bukan lisan (Salmiah Bujang, Hasnah Toran, Mohd. Hanafi & Hasnilyatulyusnita, 2010). Justeru, langkah awal perlu dilakukan dalam usaha membantu kanak-kanak autistik supaya dapat berkomunikasi dengan keadaan persekitaran mereka. Bermain sering dikaitkan dengan perkembangan kanak-kanak. Kanak-kanak telah diberi pendedahan awal dengan aktiviti bermain sejak dari rumah lagi. Bermain dilihat menjadi semakin penting dalam pendidikan prasekolah sehingga pendekatan belajar melalui bermain telah dipilih sebagai pendekatan yang digunakan dalam Standard Kurikulum Prasekolah Kebangsaan 2010 (Zakiah, Azlina & Yeo Kee Jiar, 2013).

Dokumen Standard Kurikulum Prasekolah Pendidikan Khas Masalah Pembelajaran (DSKPPKBP) yang digunakan sebagai panduan dalam merancang aktiviti pembelajaran memberi pilihan kepada guru untuk melaksanakan pembelajaran sama ada mengikut tunjang atau secara bertema (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2009). Keistimewaan diberikan kepada guru pendidikan khas dalam melakukan pengubahsuaian terhadap kaedah, aktiviti dan bahan pengajaran selagi ianya masih mengikut kurikulum yang dibekalkan (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2009).

Dalam konteks kajian yang dijalankan ini, penyelidik menggunakan aktiviti bermain sebagai medium utama dengan menjadikan guru sebagai model komunikasi seiring dengan aktiviti yang dijalankan. Penyelidik mengenal pasti bentuk komunikasi yang wujud daripada penglibatan kanak-kanak autistik melalui peranan yang dimainkan oleh guru dalam memberi tunjuk cara terhadap pelaksanaan aktiviti bermain yang dijalankan. Justeru penyelidik melakukan pengadaptasian daripada model komunikasi Shannon dan Weaver (1949), teori pembelajaran sosial Albert Bandura dan teori peniruan Skinner dalam kajian yang dijalankan bagi melihat kesan aktiviti bermain untuk komunikasi kanak-kanak autistik di prasekolah pendidikan khas.

Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) 2013-2025 memberi penekanan kepada pendidikan peringkat prasekolah dengan melakukan penambahbaikan terhadap kurikulum sedia ada (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2013). Melalui Peraturan-peraturan Pendidikan (Pendidikan Khas) 2013, penambahbaikan prasekolah pendidikan khas dilakukan dengan mewujudkan tatacara dan batasan dalam melaksanakan Pendidikan Khas seperti yang dinyatakan dalam Akta Pendidikan 1996 (Akta 500) Bab 8 (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2015).

Masalah ketidakseimbangan emosi, kurang menunjukkan kontak mata dalam perhubungan, sukar memberi tindak balas dan suka bersendirian memberi kesukaran dalam menjalankan pembelajaran dan menentukan jenis aktiviti yang sesuai

dilaksanakan kepada kanak-kanak autistik (Hallahan & Kauffman, 2009; Betts & Patrick, 2009; Norfishah, 2009). Rawatan psikologi melalui pendidikan dan intervensi secara berperingkat-peringkat diperlukan oleh kanak-kanak autistik (Norfishah, 2015). Aktiviti berbentuk intervensi menjadi sebahagian daripada sesi terapi yang dapat mengembalikan kefungsi asal dalam aspek perkembangan kognitif, emosi, sosial dan komunikasi (Sandler, Brazdziunas, Cooley & Pijerm, 2001). Namun tidak semua kanak-kanak autistik berpeluang mengikuti sesi terapi yang dijalankan di hospital-hospital atau yang dianjurkan oleh badan profesional bertauliah.

Penekanan aspek komunikasi oleh Kementerian Pendidikan Malaysia dalam Dokumen Standard Kurikulum Prasekolah Kebangsaan (DSKPK) dan Dokumen Standard Kurikulum Prasekolah Pendidikan Khas Bermasalah Pembelajaran (DSKPPKBP) memperlihatkan dengan jelas tentang pentingnya komunikasi dalam pembelajaran kanak-kanak pada peringkat prasekolah. Penggunaan DSKPPKBP yang digunakan adalah merangkumi semua kategori kanak-kanak bermasalah pembelajaran sedangkan kanak-kanak autistik memerlukan kepada pendekatan pembelajaran yang lebih berfokus dan bersesuaian.

Menurut Azizah (2015) persekitaran pembelajaran melalui aktiviti pembelajaran yang menyeronokkan dapat menarik minat kanak-kanak bagi mendorong mereka untuk berkomunikasi. Pendapat ini dikukuhkan lagi dengan pendapat yang dikemukakan oleh Leblanc dan Ritchie (2001), bahawa pendekatan bermain memberi kesan yang efektif sebagai satu aktiviti terapi untuk kanak-kanak autistik dan melalui '*nondirective play*' perkembangan interaksi dan komunikasi

kanak-kanak autistik dapat ditingkatkan (Ray et all., 2012). Maka dengan itu kajian ini cuba menggunakan aktiviti permainan bola berwarna, bermain doh dan bermain bongkah kayu bagi melihat kesannya dalam membantu kemahiran komunikasi kanak-kanak autistik di prasekolah pendidikan khas.

Melalui *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5)*, aspek komunikasi telah diletakkan sebagai antara kriteria utama yang dinilai dalam pengesanan yang dilakukan (*American Psychiatric Association*, 2016). Kemahiran komunikasi kanak-kanak autistik yang berlaku tidak seperti kanak-kanak yang lain menyebabkan wujudnya perbezaan tahap perkembangan antara umur kronologi kanak-kanak autistik dengan umur akal sebenar. Kanak-kanak pada peringkat usia dua hingga tujuh tahun kebiasaannya mempunyai kebolehan menguasai bahasa dan memberi makna terhadap rangsangan yang diterima. Namun bagi kanak-kanak autistik ketidakseimbangan kognitif, mental dan emosi yang berlaku telah menjejaskan perkembangan dalam aspek interaksi, komunikasi dan tingkah laku kanak-kanak autistik (Norfishah, 2015).

Pada masa kini, Dokumen Standard Kurikulum Prasekolah Pendidikan Khas Masalah pembelajaran (DSKPPKBP) dan modul aktiviti pembelajaran bertema prasekolah pendidikan khas bermasalah pembelajaran 2015 menjadi sumber rujukan guru untuk merancang pembelajaran (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2009). Modul pembelajaran bertema sedia ada digunakan untuk semua kategori kanak-kanak bermasalah pembelajaran (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2016) sedangkan guru memerlukan panduan khusus untuk pembelajaran kanak-kanak autistik kerana tugas memilih dan menentukan jenis aktiviti yang sesuai bukanlah satu perkara yang mudah

disebabkan setiap kanak-kanak autistik mempunyai keunikan sikap dan perwatakan yang tidak sama (Hull, 2013).

Memandangkan kanak-kanak autistik memerlukan pembelajaran yang khusus, maka penyelidik merasakan satu kajian menggunakan pendekatan belajar melalui bermain untuk membantu kemahiran komunikasi kanak-kanak autistik di prasekolah pendidikan khas perlu dijalankan. Kajian ke atas kanak-kanak autistik di Malaysia masih belum begitu meluas dan kebanyakannya berfokus kepada kanak-kanak autistik yang berusia tujuh tahun dan ke atas seperti kajian yang dijalankan oleh Liew Ping Yee & Manisah (2008), Hasnah et al. (2010), Kamaliah & Wan Aminah (2010), Siti Patonah & Zulkifli, Durriyah (2013) dan Norfishah et al. (2016).

Walaupun banyak penyelidikan tentang aktiviti bermain dalam kalangan kanak-kanak dijalankan di Malaysia, namun kebanyakan kajian melibatkan kanak-kanak prasekolah biasa. Antara kajian yang dijalankan berkaitan pendekatan bermain di prasekolah biasa ialah kajian berkaitan pendekatan bermain dalam pengajaran bahasa dan literasi bagi pendidikan prasekolah (Sharifah Nor Puteh & Aliza, 2011); kajian berkaitan perkembangan kemahiran sosial kanak-kanak melalui bermain: satu kajian kes di sebuah prasekolah (Jaslinah Makantal, 2012); kajian berkaitan *touch gesture interaction of preschool children towards games application using touch screen* oleh Laili Farhana, Nadia dan Maizatul Hayati (2015) dan kajian berkaitan pembangunan dan kebolegunaan modul berasaskan bermain bagi pembelajaran kemahiran Bahasa Melayu kanak-kanak prasekolah (Aliza & Zamri, 2016). Kebanyakan kajian berkaitan komunikasi dalam kalangan kanak-kanak autistik dipelopori oleh pengkaji-pengkaji barat seperti kajian yang dijalankan oleh Kasari,

